

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo S. Francisci De Paula. Ostenditur hunc sanctum eximium fuisse in humilitate, quia se & ordinem minimum vocari voluit: In charitate quia hanc religioni suæ voluit symbolum assignavit: denique ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

SERMO DECIMUS.
IN FESTO
S. FRANCISCI DE PAULA.

Non est inventus similis illi, qui conseruaret legem excelsi. Ecclesi. 44.

Sicut stellæ sunt veluti gemmæ, & lapides pretiosi, qui uentulum cæli pallium insigniter illustant, & adornant: Flores quoque & poma aurea, alique qui è terra nascuntur, fructus. diuinæ sunt, quæ in terra sicut in nostrum commodum conuersantur, ita quoque virtutes morales ornatum exitium ministrant quo animam in modum exornant, ad eò ut super omnes mundi creaturas anima per virtutes sublimetur. Unde, qui uetus est uirtutum possessor, gloriari merito potest se quintam habere omnium bonorum essentiam: *Virtus fert omnia secum*, scribit Eruditus ille. Cum hac sola Laertius cuncta sua desideria abundè explevit, apertè declarans: *Virtutem sibi sufficere ad felicitatem, nec ullæ re opus habere*. Apud Stoicos per omnium ora hoc resonabat axioma: *Nihil expetendum præter uirtutem*. Phocion Atheniensis nil nisi uirtutem in pretio habebat, affirmare solitus, quod *unica uirtus sit potens, reliqua autem cuncta nugæ*. nulla in mundo dominatur felicitas, quæ illam tanquam uasalla, & subdita Reginam suam non recognoscat, eidem uelut tributaria omnem cedens gloriam & honorem: *connesotes* (inquit Plato) *omnium rerum copiam uirtuti concederet*. Verum quidem est quod rariò, & difficulter omnes, uel multæ uirtutes simul, & unitæ in unoquoque reperiuntur, ueruntamen in solo magno Dei seruo Francisco de Paula ueluti in propria metropoli, sine numero latæ, & tranquilla simul collectæ resederunt: *Non est inventus similis illi*. Dicite enim sodes, fax illa ardens, & uehementer lucens, quæ in die natiuitatis suæ super domo in qua nascebatur comparuit, quid aliud fuit, quam uerum ardens, & uivacis fidei suæ indicium, quam suo tempore erat habiturus? Quan-

do parentes suos, utcum Assisium usque perducerent, enixè rogavit, quid indicare uollet, quam debitam erga S. Franciscum gratitudinem, utpote per cuius intercessionem patrem illum impetraverant? Nunquid, quando quatuordecim annos natus, uelut uelut quoddam Joannes Baptista, in solitium quoddam desertum se subducit, seque radicibus, & agrostibus, seu syluestribus herbis sustentat, hinc asperitæ poenitentæ rigoribus suis præcipit? Quando integras noctes in uigiliis transiit coram Crucifixi genibus crudelitatem hæreticorum, tormentorumque acerbissimam spiritibus, & steribus prosequatur, quid illi quàm affectus pietatis suæ expressiuos indubitat? Quando temerarium hæreticorum assum detestabatur, quo candidum uirginis storem conculcabant, nunquid tunc clare testabatur, quàm sicut uinculo uirginali punctam deinceps esset considerandus? Quando in extrasim raprus, mentem suam in Deo collocatam habebat, nunquid tunc quam seruus in oratione futurus esset expressè prælagiuit? Si petente, ac sollicitante Ludouico XI. à Sixto IX. uocatus, & iustus promptissimè in Galliarum regnum se contulit, nunquid in eo exactissimè obedientiæ actum exercuit? Non quid seruidum se Catholice Religionis professorem esse ostendit, quando diuersas Paterni, Spezzani, Coregliani, in Sicilia, Turonibus in Francia Ecclesias edificauit? Quis illum non dicebat maximum uoluntatis paupertatis amicum, qui omnem in solo Deo spem collocatam habere, dum audire illam exigenti auri copia, quàm Consensit sibi donatam acceptas, hoc tantum acceptare uoluisse, quo ad extremam necessitatem usum opus habebat? Nunquid prudentem, ac providum se esse opere ostendit, quando pro

Cam. in li Symb. Laert. l. 6. Man. l. 6. Apoph. Stobæus serm. de Prud. Plato in Manesim. Ecclesiast. 44.

Cal. Pro. 2. 4. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

bono, ac felici Religionis suæ regimine Patrem Bernardinum de Otrunto, cum duobus sociis Correctorem, & Coadjutorem constituit? Ex quo pacem in Tulsia, irruptiones Turcarum in Christianissimum, Otronti amissionem, ejusdemque recuperationem, Francisci I. Galliarum Regis Nativitatem, Julii II. Pontificatum aliosque similes eventus, prout ex ejus litteris ad Simonem de Limena scriptis videri potest, certissima subsequuta veritate vaticinando prædixit, nunquid illum prophetia dono claruisse verè affirmare poterimus? Profecto, si quis Lycæum, sive Areopagum virtutum ipsum fuisse alleverant, à veritate non procul abibit. Veruntamen hæc ita se habeant, res tamen virtutes particulatim in hoc magno Dei servo præ cæteris gloriosè resplenduisse videntur, ob quas proinde iure de ipso dici possit: *Non est inventus similis illi*, sunt autem hæc, nimirum, Humilitas, Charitas, & Abstinencia. Etenim Minimus appellari voluit, veluti ab Humilitate profusè extinuitus. Sanctissimæ Religionis suæ primordia fundavit, ex ardentissima Charitate, qua fuit successus. Denique tanquam Abstinencia observantissimus Filios suos quanto abstinencia quadragesimalis voto adstrinxit. Unde in omnibus, in his autem particulatim *conservavit legem excellenti*. Quocirca quo tempore ego tres prænominate Francisci virtutes, veluti lites fragrantissimi flores essent, tanquam apis quædam intellectus mei alis eas circum volitando delibabo, vos, ut benigna attentionis, & silentii aura mihi favoreat, enixe requiro.

2. *Non est inventus similis illi*. Franciscus de Paula in submissa humilitate adeo profundus fuit, ut oculi mei insufficientes se fateri cogantur, ad eam visus mei brevitate penetrandam. Imò adeo reverè Minimus fuit, ut oculorū meorum lumen vix illum à nihilo discernere valeat. Et tamen Religionis suæ cultus cum universis rotis, & machinis adpertinentibus, eò quod minimus esset ab hac parva Fornice movet, & trahitæ dirigi potuit. Referunt etenim Historiæ Tritremem quandam universa necessaria sua suppellectile optimè instructam ab ingeniosa quadam matrona factam fuisse in quantitate adeo minuta, ut unica apicula alis suis expansis contegere poterit. Humilitas porò Francisci quòtò magis ipsum minimum reddit, tantò majorem Oratoribus ad dignè de eo discurrendum adfert difficultatē. Unde sicut vastæ machinæ ad hoc, ut tractabiliores reddantur, in minorè quantita-

tem redigi & paululum diminui debent, ita e contrario hujus magni Patriarchæ humilitas, ut discerni, & videri possit, non nihil debet extolli, & magnificari. Atque idèd sicut ex Saryri cujusdam parvitate nonnemo excedentem gygantis cujusdam staturam demonstrare novit, ita quoque dum ego sancti hujus adeo celebris, & famosi Patriarchæ excellentias adduxero, vobis liberum campum cedam conjiciendi profundam ejus sanctissimi viri humilitatem, qui è minimo factus est maximus, cum illa sit Dei Opt. Max. inolita consuetudo, quod illos exaltet, qui se humiliant, quodque nobilitatis coloribus illos illustret, qui intra natalium obscuritatem serenam secum semper deserunt conscientiam.

3. Qui verè nobilitatis non habet notitiam, facile induci possit ad credendum Franciscum ignobilem esse natum, tum quantum ad parentiam, tum etiam quoad parentes, quos tamen honoratos, Deumque verè timentes habuit: E contra verò ego ex humilibus hisce principis, & vilius natalium antecedentibus, efficacem verè nobilitatis, & excellentiæ deduco consequentiam. Etenim Astrologi docent, quod quòd Sol a Luna remotius abest, tantò Luna oculis nostris splendidior, majorque esse videatur: *Quo longior à Sole recedit Luna, eò clarior est*. Unde derivatum est emblemata Solis, & Lunæ procul à se invicem remotæ, cum hac epigraphia: *Clarius Andr. lucet longè*. Porò solem nobilitatis solum esse multæ rationes efficaciter persuadent, unde Sol apud antiquos dignitatis Imperialis, & Regiæ solum erat. Cui seminum, in quo sibi solem se amplexari videbatur, Astrologi exposuerunt, dicentes: *Esse omen faustum, & propitium, & tres decades annorum adjuvandos vita Regis affirmarunt!* eò quod Sol utpote Rex planetarum, majestatem Regiam communiter indicet. Sic quoque quòd universa *Solem corona cingi vidit*, Apollonius Magnus famosus mox prælagivit, militem quendam qui Stephanus cognominabatur, quòd in Græco idem, quod *Corona*, significat, in eodem tempore momento occidere Domitianum Imperatorem. Sol igitur suis splendoribus illustratus majestatem imperialem denotat, seu familiam illustrem, aut natalium nobilitatem? Luna verò demissionis, & humilitatis solum est, ut proinde bene nominata sit in scriptura: *Luminare minus*. Estque in caelo omnium in sumo situata: *Luna est planeta in infimo caelo*. Unde à paritate deducere, & arguere possumus, quòd sicut Sol remotior, majoris in Luna lumi-

Marcel. de Pise r. 1. fol. 569. col. 1.

Genes. 1. Hieron. Lauretus in ystua Alleg. V. Luna fol. 563. fac. 2.

Luminis, & magnitudinis causa est: Ita pariter quando Luna humilitatis Francisci ab illustris, & splendor natalium nobilitatis sole fuit remosior, tanto facta sit apud Deum dignior, & excellentior. Ambigat igitur, quisquis vult, profapia, patriæ, & sanguinis egregiam nobilitatem, non tamen id faciet sanctus Franciscus, qui potius natalium suorum humilitati Minimi qualitatem adjuget, suam quam maximè clarescere fecit nobilitatem & excellentiam.

Clarius lucet longè
 4. Porro Sanctitatis suæ fama multos ad eum in servitio Dei conlectandum efficacissimè attrahebat, quos in Chorum ad psallendum, summamque Altissimi Majestatem venerandam perducebat? Quibus proinde regulam dedit, instituit religionem, in eaque præter tria vota solennia ordinaria, quatum insuper perpetua abstinentia à carnibus, aliisque ejusdem conditionis cibis adjuvit eisdemque pariter uniformi terrei colonis habitu, pro ut etiamnum adhuc videtur, vestivit. Etenim in hac sui Ordinis institutione unicâ duntaxat actionem, quam maximè admiror, scilicet, quod in capite suo tonsuram illam clericalem per modum coronæ caput cingentem? uti in aliis Religionibus solemne est, portare noluerit, illamque etiam à minimis suis deferri vetuerit. Cur ita? Num fortè credebat Religioso statui minimè convenire, signum illud in vertice deferre, quod spinosum Crucifixi Redemptoris diadema repræsentat? *Tonjura capitis Sacerdotis & rotunda ejus pilorum media sectio, vice corona est spineæ, quam Christus gestavit, inquit S. Germanus Archiepiscopus Constantiopolitanus.*

5. Consuetudo erat apud Romanos, quod nascente masculo honoris causa ad fores domus corona quadam suspenderetur. Unde Juvenalis.

Foribus suspende coronas

Iam Pater es.
 Atque idem eum Franciscus tot filiorum Pater sit, quot Religiosos in ordinem suum admisit, cui coronam in capite suo deferre detrectat? Porro cum Eduardus I. Angliæ Rex Joannem Baliu Scotiæ Regem in prælio accepisset captivum, eidem, ut Regium diadema è capite deponeret imperavit, quippe qui servus factus amissa libertate, conditionem accepisset Regio diademati minimè convenientem. *O Rex, hoc insigne dedecet hominem factum alieni juris, coronæ servitus impatiens, est tessera liber-*

*ratis. Merito igitur Franciscus quoque, utpote qui una cum omnibus Religiosis suis se declaraverat servum Dei, ac proinde propria voluntatis arbitrium exierat, seque quatuor vororum vinculis colligaverat, coronam quæ servituti impatiens, & tessera est libertatis, in capite suo portare abouebat: Henricus III. Emblematis loco tres coronas pingi fecit, quarum una Poloniæ, altera Franciæ regnum referebat, tertia autem, quæ ambabus prædictis supereminerebat eam indicat, quæ post præteritam vitam in caelis obtinenda speratur, cum hac inscriptione: *Manet ultima celo*, quod illi Apollini dicto pulcherrimè consonat: *Reposita est nostra corona iustitia.* Franciscus quoque filios suos his in terris coram portare noluit, qui potius illis iussit, ut strenuè pro illa in caelis conquirenda, ad Dei honorem, & obsequium decerent. Etenim verum quidem est tonsuram clericalem in modum coronæ factam S. Petro ab infidelibus ad majus ejus vilipendium, & contemptum irrogatam fuisse, hæc tamen Dei Filius in speciem gloriam, & dignitatem mutavit: Unde sanctus Germanus? *manet ultima celo, refert venerandi capitis Apostoli Petri, qui cum missus esset ad prædicationem Domini & Magistri ei contra est ab eis, cujus Magister Christus in gloriam convertit, & infamiam in honorem, illusionem in gloriam convertit.* Unde Franciscus, qui Religiosos suos minimos esse volebat, noluit, ut in capite illam deferret coronam, quæ gloriam, dignitatem, & excellentiam demonstrat. Ad imitationem Titi Vespasiani, qui factus victor urbis Hierosolymitanæ, Regiam ejusdem urbis coronam acceptare renuit: *Cum capiti Hierosolymis à finitimis gentibus ob villorum coronam auris ei offerretur, respuit, dicituram se tali honore indignum.* Idemmet fecit Godefridus Bullioceus, Tuncnam Hierosolymorum Rex creatus à Latinis, de regiam potestatem sine insignibus accepit, negavit eam in ea urbe coronam sumpturum sub Domini. *Deus spineam gestasset.* Canutus, qui primus hujus nominis Angliæ Rex fuit, cum Ecclesiam in ingressu Cracivico vicinus adtaret, se in eius præsentia indignum esse reputans, qui Regis corona in capite redimitus esset, eandem per humilitatis insignem actus è capite suo propriis manibus sublatam, Crucifixi Redemptoris nostri capiti superimposuit. Eandem exillimo fuisse S. Francisci sensum, adeò eum hominilis fuit, ut se omnesque suos indignos existimaret, qui diadema illud, quod coronam secti*

D. Geym. Constantinop. t. 3. Bibl. PP. f. 54. col. 16.

Juven. Satyra 9.

Andreas Duchesne in hist. Angl. ann. 1300.

Handwritten notes in the left margin, including the word 'X' and some illegible text.

Christi refert, in capite suo deferrent. Fecitque ad exemplum militis illius Romani, de quo Tertullianus refert, quod, cum ab Imperatoribus Severo, & Aurelio, in generositatis suae condignum praemium coronam accepisset ex Lauro contextam, ad hoc humilis extiterit, quod ad illam in capite suo deferendam induci nunquam poterit, dicendo quod solum illam manibus suis deferre mereretur, donec Rex Regum Crucifixus Salvator noster e manibus super caput ejus reponeret. Verum cedat procul militis humilitas humilitati profundissimae S. Francisci utpote qui non solum quoad se in capite proprio deferre noluit, sed etiam ab aliis Religiosis suis portari prohibuit. O ingens, & profunda humilitas! O Francisce, mentis tibi debetur gloriosus ille minimi titulus. *Non est in ventis.*

6. Olim apud Hebraeos minimum esse per sinapis similitudinem exprimebatur, cujus granum ex omnium minimis unum est. Et ut Maldonatus scribit: *Cum aliquid valde parvum esse significabatur, grano Sinapis simile esse dicebatur.* Unde non existimo ineptam fore comparationem: si Franciscum grano sinapis a qualem esse ostendit, idque eo majori cum iure, quod ambo minimi nomine appellentur: *Quod minimum est omnibus seminibus.* Postea vero in tantam magnitudinem excrevit, ut fiat arbor, in cujus late protensis ramis aves caeli libenter habitant: *Cum autem creverit, factum est majus omnibus oleis, & fit arbor, in ut volucres habitent in ramis ejus.* Qua de re sanctus Pater Augustinus loquens dixit: *Granum sinapis magnum est non specie, sed virtute: quod est idem, ac si dicerem, magnum est non secundum quantitatem molis, sed virtutis.* Inter omnes creaturas rationales Franciscus de Paula se minimum reputavit, non solum, quia in regione quadam modica, & vili natus fuit, fuitque filius Jacobi Martolillae, & Viennae de Friscaldo conjugum quidem honoratorum, sed humilis conditionis: verum etiam, quia minime, & abjectissimè de semetipso sensit, se se inter minores aestimando minimum? & profecto apte ad ejus indolem, & inclinationem locutus fuisset, qui ei dixisset: *Minimum est omnibus hominibus.* At vero deinceps Deus voluit, ut instar sinapis crederet, & fieret major omnibus, vel saltem in sanctitate, & meritis nequaquam inferior multis aliis maximae sanctitatis viris. Ipse namque velut arbor crevit, &

religionis suae ramos in omnes Europae partes extendit, imo ab Oriente ad occidentem? *Factus est arbor, in qua non aves caeli, sed tot, & tot milia servorum DEI, Praedicatorum celeberrimorum, Theologorum insignium & Praelatorum habitant in ramis ejus, id est; exponit Syriaca, obumbrantur in ramis ejus, subque ejus regula, & instituto sanctissime vivunt?* aded ut cum magno sanctae Ecclesiae Doctore Augustino dicere possim, quod *Franciscus licet minimus fuerit, magnus tamen non specie, sed virtute.* Et si non nemo sapienter affirmavit, quod *bonum non est in magno, sed in bono magnum est, ego servata proportione dicere poterō, quod optimum non est in maximo, sed in minimo optimū est, & maximum, in omni genere bonitatis, & magnitudinis moralis.*

7. Illis, qui in novissimo iudicii die ad dexteram collocabuntur, & ad praemia remittendi sunt caelestis paradisi, Dei Filius reperet, & exponet charitatem, quam in hac mortali vita erga ipsum exercitavit dicendo: *Quando me vidisti famelicum, & sitibundum, nudum, & infirmum peregrinum, & incarceratum, promptum necessitatibus meis attulisti subsidium. Et quidem tamen hoc charitatis actus in propriam personam meam non exhiberis; verum tamen Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Ecquidam sunt hi fratres Salvatoris? Non auditis? *Minimi. Fratres mei minimi?* Verum enim vero, ex quo Christus magnus imò maximus est, Princeps omnium Principum, Dominus dominantium, Rex Regum, & Deus universi, magnus, excelsus, sublimis, quare ratione cum eo, qui minimus est, habere fraternitatem aliquam poterit? Ecce Franciscum gloriosissime sublimatum, & magnificatum, siquidem ab eo quod est esse minimum, in tantam fuit altitudinem sublimatus, ut Dei Filius eum eodem loco, & gradu habuerit, quo haberi solet frater a fratre. Unde Chryllostomus: *Quid vis; si fratres tui sunt, quomodo minimos eos appellas? Imò verò, quia minimi sunt, imò dignitatem hanc, & excellentiam quam maxime merentur: Imò idem fratres, quia humiles, quia abjecti.* At vero videor mihi adhuc profundius latens penetrare mysterium, nam dum verba Domini bene considero: *Quamdiu fecistis uni ex minimis meis fratribus, mihi fecistis.* Videtur mihi minimi incomparabiliter

Syriaca.

Scapheus apud Eusebium l. 2. de arte vol. cap. 88.

Matth. 25. v. 40.

Chryllost. 20. 2. in Matth. c. 25. hom. 8. fol. 140. col. 1. B.

majora

majora accipere favorum incrementa, adeo etiam, ut id ipsum credibilitati, excedere limites videatur: *Mihi fecistis quod minimis fecistis*: Ergone minimus & Deus una erit, & ipsissima entitas? adeo ut minimus cum divinitate in eodem sit ordine, id est, ut vel Deus fiat minimus, aut vero minimus mutetur in Deum? sed verendum inquit ne isthæc exaggeratio justos nimium terminos excedat. Scio equidem quod magnus Macedoniæ Monarcha Ephæstionem ob raritas ejus qualitates alterum Alexandrum, dicere, atque censere dedignatus non fuerit, quando Silig Gambem Darii Regis matrem Ephæstionem loco Alexandri venerando errasse se credentem Rex manu apprehensam in pedes levavit dicens: *Non errasti Mater, nam & hic Alexander est*: ut refert Quintus Curtius? verum tamen quod inter aliquem minimum, qualis Franciscus erat, & ejusmodi magnatem, qualis Deus est, *excelsus Dominus*, inquit Propheta, talis incedat correspondentia, ut ambo unius, & ejusdem sint identitatis, excelsus quidam est, qui duntaxat profundæ euidam humilitati attribui potest: *Habent hoc minimum*, inquit Scriptor quidam solemniter, *quod supergrediantur ipsos terminos naturæ*. Speculatio quidem hæc est, verum tamen super Evangelicam veritatem fundata, quæ Dionysio Carthusiano attribuitur, qui dicit: *(id est minimum) sunt corpus meum mysticum, & caro mea, & tam grata habeo bona et facta, ac si mea persona essent exhibita*. Quo etiam sensu sanctus Bernardus ad humilitatem nos exhortans, dicebat: *Per humilitatem ad sublimitatem ascenditur, quia hæc est via, non alia præter ipsam*. *Christus enim cum per naturam divinitatis non haberet quo cresceret, vel ascenderet (quia ultra Deum nihil est) per descensum, quodam modo, ut cresceret invenit*.

8. Etenim si verum est quod Deus honorat, & excellentias non dispensat ut alii hujus mundi homines, id est, respiciendo ad proprias passionnes, sed juxta meritum exigentiam, ad hanc veritatem in me confirmandam scire perciperem, quidnam in sancto Petro cæteris Apostolis excellentiæ fuerit ut per illam se maxima, quæ in mundo est præminentia, qualis est summus Pontificatus, dignum reddiderit: Imò præ omnibus aliis illa dignitate indignissimus non immerito videri posset, ob gravissimos ab eo commisos errores, quando trina vice passionis tempore Filium Dei negavit. Tandem vetò

postquam causam hujus intra memorem non nihil profundius scrutatus fuisset, mecum obvenit tertia illa manifestatio, quam Christus post gloriosam suam Resurrectionem de semetipso fecit, quando post habitam ex pace, & pise restitutionem Christus Petrum ad se vocatum interrogavit dicens: *Joannes 21. versu 15. Simon Ioannes dilige me plus his? Cui ipse promptè quidem respondit: Etiam Domine? Tu scis quia amo te*. Sed an æque aptè, valde dubito: Neque enim mihi videtur quod ad interrogationis punctum propriè & accurate respondeat? non enim Dominus ipsum solummodo an diligit, interrogat, sed an plus aliis diligit? Non enim tantum dicit, *dilige me*; sed addit: *Dilige me plus his?* Etenim quod diligit, jam Christus de facto supponit, nam quoad substantiam amoris, id est, quod amare nequaquam dubitat, sed circumstantiam solummodo scire desiderat, id est, *an plus his?* Petrus autem quod hanc arctinet, fore quod proposuerit nem non intellexit, auterò qua respondendo turbatus, aut cœcitate sua, plane lubricavit. Ergone tantè intercesserit: *Etiam Domine, tu scis, quia amo plus his?* Cum Petrus idemmet ille sit qui in ultima cœna affectuosissimum, & animosissimum se præ omnibus aliis ostendit, dicendo: *Ego omnis scandalizatus fuero in te, ego non scandalizabor, cur modò amorem suum conjulvis deteriori amori prævalere non declarat, dicendo: Diligite plus his?* Utique? ò Auditores, sanctus seniculus cognoscebat, quod *plus his* prælationem diceret, & superioritatem super alios, atque idèd tanquam is, qui de semetipso humiliter sentiebat, nemini se, quod arctius benevolentiam erga magistrum, superiorum demonstrare voluit, quin potius minoris, & inferioris se omnibus fecit, ac proinde dicit: *Tu scis, quia amo te*; non tamen ad *plus his*. Hæc ergo Christus motus fuisse videtur, ut diceret: ita èd Petre? adeo humiliter tuos de tempore ipso sentire didicisti? Humilitas hæc, qua te omnibus postponis, metetur, ut ad ralem eucharis dignitatem, & præminentiam, qua omnibus, qui in mundo sunt, anteponi possis, atque idèd ex nunc Papam te esse v. lo, Vicarius meus eris, id est, alter ego, & quid in terra Deus. *Pasce agnos meos, pasce oves meas*, idque ut Cardinalis Toletus ingeniosè animadvertit: *Per humilitatem ejus Dominus omnibus manifestatus*.

Q. Curt.
lib. 3. de
rebus A-
lex. Magni
fol. 46.

Didacus
de Baza
2. de
Christo.
fig. 13. c. 1.
S. 7.
Dionys.
Carth. in
cap. 25.
Matth.
a. 60. fol.
2. 11. C.
D. Bern.
1. 1. ser. 2.
de Ascens.
fol. 252.

fol. 100.
D. H. in
cap. Gal.
c. 1. 10.
fol. 100.
E.

vet, quod jam ceteris non se praeferret. Demonstrare itaque Christus voluit, quod meritum humilitatis Petro dignitatem contulerit Papatu, quodque ex eo, quia se quovis alio inferiori agnovit, Deus ipsum super omnes alios evertit, unde hoc axioma deduci facile potest, quod *summa humilitati summa dignitas confinis est.* Verum enim vero atterere hic observandum est; quod tamen Petrus se non praeulerit aliis, non tamen ideo se declaravit Minorem, vel Minimum? Non enim in aliorum se jurisdictionem ingerere, sed humilitatem Fratris Minoris Francisco Assisiani, humilitatem vero Minimi Francisco de Paula relinquere voluit. Atque ideo, quod si Petrus eo solo, quia se aliis non praeulerit Christo tanta dignitate, quanta Pontificatus esse censetur, dignus judicatus fuit, necessum est ut Franciscus de Paula, qui se ad inferiorem humilitatis gradum demisit, qualis est Minimum esse, aestimari velle (imo qui in litteris suis hunc in modum se subseriofit: *Frater Franciscus de Paula Minorum servorum Iesu Christi benedicti Minimus*) si humilitas cellitudinis mensura aestimanda sit, dignitate quadam tali, quae Papatu Petro collato longe superior sit, remuneretur. Atque ideo Deus illum sibi metipsum similem effecit, & quasi per gratiam, & participationem alium quendam Deum, siquidem Papatu nulla praeter hanc reperitur alia dignitas superior. *Quod uni ex Minimis meis fecisti mihi fecisti. Summa humilitati summa dignitas confinis est.* Ac proinde hujus tam eximiae Francisci humilitatis honorem emblema quoddam erigatur depingendo in corpore Emblematis unam nullam scilicet O cum hac subjunctam epigraphie: *Addio Minimo Maximum fiet.* Nam postquam Sanctus Franciscus, quoniam humilibus & quasi nihil aestimatis naralibus oriundus, ac proinde nullae similis erat, Minimi titulum ex humilitatis syaerata motivo sibi adsevit, adeo factus est Maximus, ut dici possit: *Non est inventus similis illi.*

perfectiois. Id est, sciendum vobis est, quod paupertas vestra, castitas, obedientia, jejunia, disciplinae, & abstinentiae vestrae monetae quaedam sint, quae, nisi obliquatae sint forma charitatis, nullius apud Deum sint valoris: *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas (dicebat Doctor Gentium) Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Hanc igitur Franciscus coram oculis suis semper habebat. Nihil unquam loquebatur, nisi in ore habendo charitatem: sive praeciperet, sive rogaret, sive ipsemet operaretur, semper, & ubique charitatem in gerebat, discipulis suis cum Joanne dicendo: *Filii, diligite alterutrum, & omnia vestra in charitate fiant.* Nec mirum? nam quantum Charitas discordiae adversatur, tantum cum concordia, & pace confederata esse noscitur? Quisquis enim veram charitatem habet, eandem non nisi in concordia, obsequia, & favores valet adhibere? quo sensu locutus est ad Collosoenses Sanctus Paulus Apostolus dum ait? *Super omnia autem haec charitatem habete, quae est vinculum perfectionis. Et Pax Christi exulet in cordibus vestris.* Quibus verbis inserte velle videtur, quod ubicunque charitas est, pax quoque floreat, & concordia? prout notavit Doctor Angelicus ibidem, dicens: *Ex charitate mox oritur pax.* Unde sicut Sanctus hic Patriarcha charitati plantanda, fovenda, & propaganda studebat, ita quoque pacis stabilicndae erat studiosissimus. Contigit quod suo tempore duo germani fratres propter motum arborem in graves incidere rixas, & discordias, eo quod quilibet illorum illam suam esse praetendebat. Sanctus Patriarcha charitate motus, ne litigia in majora mala degenerarent, *Optans lites tollere*, ad orationem se recepit, eaque finita ad arborem conversus eidem ut sese per medium divideret praecipit: *O Creatura Dei, ego Minimus servorum ejus, in nomine sanctissima Trinitatis impero tibi ut componas litigia inter istos duos Dominos temporales.* Et subito arbor illa in duas divisa est partes aequales ut quaeque dimidium habuerit. Et ecce mox sopita sunt omnes discordiae, praecisa est via omni hostilitati? extinctus, & suffocatus fuit illic omnis ignis, e quo alias oboriturum erat magnus, & inextinguibile incendium. Hi sunt effectus a quibus, tanquam a praesentiori, conjici poterat fervor charitatis Franciscum accendentis, charitatis inquam, quae in ejus sculpta erat corde, impressa autem in verbis & opere:

1. Cor. 10. Ad Col. 1. Cor. 12. 14.

1. Cor. 12.

Opusc. c. 4. Apoc. fol. 142.

Ad Col. 1. Cor. 12. D. Th.

In Collog. famil. c. 2. fol. 96.

D. Hier. in epist. ad Galat. c. 1. l. 3. fol. 10. fol. 1. E.

Paoletti Sancturae.

S

Omnia

Omnia vestra in charitate fiant. Non est inven-
tus.

10. Alio quodam tempore accidit, quod sanctus Patriarcha summo Pontifici Sixto IV. ad nutum obtemperaturus, Galliarumque Regi Ludovico XI. qui illius in Gallias adventum persæpe, & instanter valde sollicitaverat, gratificaturus navi se commiserit in Gallias trajicienti: ubi autem in portu Massiliensi appulissent, custodes, seu excubitores portus illius contagium, aut alium aliquem finistrum eventum metuentes, omnem in hoc operam adhibuerint, ne ullus eorum, qui in navierant, exonerati, aut littori appropinquare præsumeret, tameris id omnes vehementissimè cuperent, & instantissimè ab excubitoribus sibi indulgeti postularent. Tandem FRANCISCUS in navis puppim ascendens elata voce clamavit, & dixit: O Massilienses, quid est quod timetis? Non est quod vel minimum malum à nobis formideatis, nihil enim fanest in civitatem inferemus, Deus enim nobiscum est, ac proinde exitum nostrum impedire nolite. Illum in societate nostra DEUM habemus, qui nullus mali est bajulus, sed omnis boni dator, & colator munificentissimus: Deus est nobiscum, permittite nos intrare, quia nihil mali vobis afferemus. Quisnam ex vobis, O Auditores, hocce veros fuisse charitatis suæ effectus, seu potius excessus inficiabitur? DEVS est nobiscum, Deus charitas est, atque ideo, si Franciscus Deum secum habet, cor suum charitate plenum possidet. Urbem Massiliensem fortiter animat, & à cuiusvis mali timore, & suspicione securus esse jubet: *Permittite nos introire, quia nihil mali vobis afferemus.* Ab animis Massiliensium omnem timorem pellit, quod charitati propriè, tanquam effectus principalis, competit, affirmante id sancto Joanne I. Joann. 4. v. 18. *Perfecta charitas foras mittit timorem* Narbonensis esset, navisque, qua vehebatur, obvius haberet pyratas, Navarchus animo concidens dicebat, *Perditi sumus*: Sanctus autem fortes nautis aliusque in navi constitutis viatoribus animos suggerens, bono illos animo esse, nihilque penitus timere iussit, eo quod nullum proflus damnum, aut periculum passuri essent: In cap. 5. Proph. fol. 166. *Per charitatem, ne vos tam cito exanimemini? bono animo sumus omnes, ac firma spe in Domino confidamus, quia nullus ex nobis peribit.* Ergone tanta est Francisci Magnanimitas, ut nec ipsos Pyratas in mari reformi-

det? Quid si insultum intentare, & præliovem aggredi præsumperint, nunquid caritas vitæ, vel etiam utriusque iacturam formidebunt: sed quomodo (si cor Francisci instantissimum quoddam erat charitatis armanentatum) ab ullis timoris angustis invadi, aut contempotuit? *Perfecta Charitas foras mittit timorem.* Unde omnibus aliis præ timore trepidantibus solum Francisci genetolium pectus timorem omnem excludebat, quia præ cunctis aliis ardentissima charitate flagrabat, in qua non fuit inven-

11. David erroris à se commissi eorumiteret recognoscens, coram DEO se in culpam delinper constituit, & egregios contritionis actus obciendo pectus suum percussit, dicens: *Tibi soli peccavi.* Ergone tibi videtur quod solum Deum offenderis? Nunquid per te mortuus est Urias innocens? Nunquid Jacob Exercites tui Ducibus ras scripsisti, quibus illum in prima acie commendandum collocari jubebas? Nec tamen mementum hujus boni militis, qui tibi in prælio adeo fideliter servierat, te reum pronuncias, sed tantum dicere audebis: *Tibi soli peccavi.* Non dico injuria ulla Daviam affecisse. Et alias subiungit: *Quid est, quod David DEO dicitur anjusit? Tibi soli peccavi, cum etiam in hominibus peccaverim, cum immeritum Vriam in fide trucidari iusserim.* Breviter dicam quod res est: Tamen David Uriam iniuste occidi iusserit, ipse tamen nullum se in personam Uriæ errorem commisisse credebat, eo, quod ejus Patronus, Dominus & Rex esset, firmiter sibi persuadens, quod absolum habeat dominio de subditis suis pro libito arbitrio suo statuendi, eisdem etiam nulla data causa interficiendi, idque absque ullo culpa reatu, vel minimo Conscientiæ scrupulo, absque eo quod subditi se iniuste oppressos, aut aggravatos esse lamentari audeant, vel possint. Est enim apud multos Principes axioma certissimum, quod scilicet, subditos suos vexare, opprimere, angustis, & arumis afficere possint, prout eis bene visum fuerit, deprecando eorum facultates, invadendo eorum honorum, & famam, imponendo tributa, telonia, gabelas, & datus ad suam beneplacitum, imo eorum occidendo illos, si ei, quem sibi propoluerunt, pessimo fini resistere, aut impedimentum potest præsumperint. Imo insuper præterdunt, quod subditi per ejusmodi illatas injurias, & graves oppressiones se aggravatos, aut offensos esse

In opes.
6. Fran.
Apophr.
6.1. f. 142.

I. Ioan. 4.
v. 8.

in Cat.

nequaquam lamentari, aut conqueri possint, eo quod ipsorum absoluti, & supremi sint Domini: Qui autem Dominus est, de re quavis, prout placuerit, disponere possit, præsumentes, quod in ipsis *set pro ratione voluntas: sic volo sic jubeo*. Et, quod deterius, nemo etiam Confessorum, aut Patrum spiritualium contradicere, aut ex charitate movere se debeant ad aperiendum illis, in quo, & quanto errore versentur, sed potius cuncti obligati sint omni charitate, & conscientia postposita illis adherere, & in eorum iniquos procedendi modos consentire sive ex timore, sive ex motivo non amittendi gratiam sibi tanta cum servitute comparatam. Hinc ergo nascitur, quod Princeps se id faciendo non peccare existimet, sed potius licet se facere, quidquid libuerit: Hæc erat Davidis opinio, quando dicebat: *Tibi soli peccavi*, quasi diceret: Non existimo me Uriæ personam offendisse, multo minus Bersabeam consortem suam, quia hi mei subditi sunt, ego autem absolutus illorum Dominus, quia proinde de illis prout libuerit disponere possum, in mea est potestate vitam & honorem illis indulgere, aut vero eripere; quod si autem se hac in re gravatos esse sentiant, habeant patientiam: nam Rex ego sum, & hoc sufficit. Ultra hoc nemo sit, qui mihi contrarium dicat, aut se opponat; ac proinde: *Tibi soli peccavi; quia nullus hominum eum increpavit*, inquit Hefichius. Nullus erat, qui ex charitatis motivo, ipsi vel unum verbum dicere præsumeret, adeo ut necessum fuerit, ut Deus super ipsius facinoribus commoveretur, & Nathan Prophetam ad illum mitteret, qui per adhibitam ovis parabolam seorsim paulatim charitatis adhiberet officium cum admonendo, & corrigendo: *Reliquis omnibus ei tanquam Regi indulgentibus, & peccatum silentio concegentibus, Deus misit Nathan, & nefarium illud scelus reprehendit*; Concludit idem Hefichius.

12. Non ita Ferdinando Regi Neapolitano accidit, à quo cum Vir Dei pro fabricando juxta palatium regium Monasterio firum commodum obtinisset, post actas ei solemnes ob præstitum favorem gratias tandem subjunxit: Ego O Rex, tanquam subditus tuus, non possum, nec debeo tacere in eo, quod concernit Dei honorem, animæ tuæ salutem, ac subditorum tuorum beneficium, & commodum: Te itaque multis debitus obstructum esse pro-

be scio, curandum tibi est, ut ab omni aere alieno te expedias, nec deinceps solutionis dilatione creditores tuos opprimas, & divexes. Ortho Petruccius seneæ lib. opusc. Sancti Francisci in Prophetiis fol. 164. Et lib. 1. cap. 8. §. 7. ibid. Notat. *Procuras statim solvere quod debes, quia displicet Deo cum Principes destruant bona sua, & credat tibi Alitudo tua, quod alterum semper clamat ad calum*. Rex se nullo aere alieno obnoxium esse Francisco respondit, ac proinde se nulla quoque restitutione obligatum teneri. Non? replicabat Franciscus? Nunquid contributiones daria, gabella, aliaque similia onera, quæ Majestas vestra subditis suis imponit, sanguis sunt hominum pauperum? Nunquid igitur in conscientia tua ad illas levandas, & ad eorum, quæ hæcenus ex iis indebitè tibi usurpasti restitutionem faciendam te obstructum esse censebis. *Impositiones, & gabella, quas quotidie exigi facis à tuis subditis, sanguis pauperum sunt; ea restituere debes*. Et quidem si id credere regiveritis, per ipsammet experientiam tibi id verum esse comprobabo. Date mihi monetam. Rex itaque illi scutum dedit argenteum; Quod in manus acceptum sanctus facili negotio per medium confregit, sanguinemque ex ambabus scuti contracti partibus stillare manifestè ostendit; *Sanguine undequaque stillante dixit Regi sanguis pauperum est hic, qui clamat in calum*. Nullus Davidem Regem reprehendere ausus fuit; nullus hominum eum increpavit propter occisum Uriam. Nullus Regem Neapolitanum de oppressione pauperum monere præsumpsit; solus Franciscus charitate instigatus sublata a vultu larva libere loquitur, & sine ullo respectu aut metu, quasi diceret, *Charitas Dei urget me*. Nathan cum dexteritate processit, & ne Regis defectum præpropere nimis ei aperiret, adhibuit parabolam, & prius cautè, in qua dispositione animus Regis constitutus esset, consideravit, timens ne forsitan Regis contra se irritaret furorem, aut iracundiam. Franciscus autem tot tantisque caeremoniis minime est usus, cum omni sinceritate ipsum Dei nomine est allocutus, verba non ponderat, neque Regem offendere formidat, portectam sibi monetam coram facie regia frangit, pauperumque inde stillantem sanguinem eum perspicuè videre facit. Nec timuit aliquam ob id à Rege sustinere mortificationem, aut reprehensionem, nequaquam, quia *Charitas Dei*

urgebat eum; & charitas foras mittit timorem. O insignis Francisci charitas erga Regem, erga pauperes, erga Deum. *Non est inventus similis illi.*

Rich. de S. Victore.

13. Verissimum igitur nunc esse experior id, quod de charitate affirmavit Richardus à sancto Victore, dicens: *Charitas valens ad omnia, & omnibus prævalens.* Nihil enim adeo arduum, aut difficile erat, quod Franciscus sola Charitate præstare facillime non poterat, propterea in pauculis eventibus sequentibus videre licebit.

Quis enim saxo cuidam immensæ magnitudinis, quod ab altissimo quodam monte cum evidenti periculo damoscandi, & loca, & gentes bene multas in valle habitantes præceps tuebatur, quis, inquam, huic ne damnum inferret, præcipere potuit? Potuit id ipsum Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quisnam sex nuces castaneas in terram plantando efficere potuit, ut eadem subito in totidem proceras arbores excreverent, ut hac ratione viro de totidem arboribus castaneis in obsequium fabricæ cujusdam à sancto succis satisficeret? Id facere prævaluit charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quisnam trabem aliquam curvam, & distortam ad hoc, ut pro sustentaculo Ecclesiæ quæ Paterni edificabatur, apte quadraret, rectificare, & prout opus erat extendere potuit? Fecit hoc Francisci charitas, *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quisnam necessitati, & egestati Monasterii in defectu lignorum ad ignem conservandum necessarium prospexit, lignaque adeo multiplicavit, ut in multum usque tempus sufficerent? Præstitit id ipsum charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quisnam ingens illud incendium, quo in campis vineæ, frumenta, blada, & arbores conflagrare coeperant, extinxit, & sedavit? Charitas Francisci hoc fecit, *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis ignem, & carbones accensos manibus contrahere, & versare potuit haud secus ac si extinctus in eis ignis fuisset? Potuit hoc facere Francisci charitas, *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis pallium suum ab Hæreticis ex contemptu in ignem, & flammam projectum ne vel anticum hæreticis, conservare potuit?

Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis aquam quandam stagnantem, & putidam, quæ malo fœtore suo aëra contaminabat, & fabricæ monasterii non sine præjudicio sanitatis illud incolentium, impedimento eras, alio divertere potuit? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis Melazzi in Sicilia in Conventu aqua dulci ob maris viciniam destituto, puteum fodere, ex eoque aquam suavem, salutarem, multisque infirmitatibus miraculose proficuum, extrahere valuit? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis instar Moysis petram quandam bacle suo percussione efficere potuit, ut Paulæ aqua limpidiissima, & chrysellinæ scaturiret concretes? Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis ad sedandas lites, quæ inter duos viros, ob aliquorum rivulorum decursum, quibus possessiones damoscabatur, obora fuerant, præcepit ut alio cursum desisterent, & remissum ad flumina sua, unde manabant, reverterentur? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis vinum eoque in penuario defecisse intelligens, ut pro toto Aprilis mense vix sufficeret, adeo copiose id ipsum multiplicavit, ut nec Religiosis deinceps, nec pauperibus, ut Monasterii operariis unquam defecere? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis Salvatorem in panis multiplicatione imitatus, decem panibus magnæ cuidam pauperum turbe pro subsidio quotidiano ad Monasterii fores concurrenti abunde providit? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis maximam quandam vesperum multitudinem aëra adimplentem; operariisque ne in exoliendis pro oramento Ecclesiæ lapidibus progredi possent notabiliter impedientem alio amandavit, & ab illo loco exulare præcepit? Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis magnam serpentum multitudinem manibus apprehendere, atque ad integrum milliare in manibus suis deferre potuit, ut laboratores, qui illos viderant, offendere non valerent? Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis truttam piscem à Viro Dei cicuratum, eique adeo perfamiliarē, ut illum ex nomine Antonellam vocaret, cum è vivario erepta, cocta, sive affata viro sancto apponeretur, eandem manu illi abblandiendo ad vitam revocare potuit? Potuit Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis Agnellum jam coctum, & manducatum, pelle quoque ejus in fornacem ardentem projecta & consumpta, illum hisce verbis advocando Martinelle huc adfūs, huc adfūs Martinelle, vivificare iterum potuit, & efficere ut ad os fornicis intractus iterum, & illæsus, vivisque compareret? Francisci charitas id facere potuit, *valens ad omnia, in omnibus prævalens.*

Quis efficere poterit, ut sanctus Vir fornacem quandam ardentissimam, in qua lapides in calcem excoquebantur, ingrediens, ab ejus activitate, nec in vestimentis, nec in pilo quidem, multo minus alio membro lædi potuerit? Efficit hoc Francisci charitas, *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis Virum Dei sanctum una cum sociis suis in pallio super mare strato consistentem, per mare prospero itinere, & majori eum securitate quam in navicula quadam ad portum usque Messanæ trajicere poterit? Poterit Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prævalens.*

Quis mulieribus sterilibus spem paritendi dare poterit, prouti Simonis Limenæ conjugii, & aliis accidit? Quis filio cuiquam, qui monstrosus natus fuerat, membrorum distinctionem, & perfectionem vultus dare valebit? Quis reddere sanitatem infirmis, mundare leprolos, hydropicos curare, ab altitudine pinus cujusdam lapsum illæsum conservare, crura fracta illius qui ab altitudine quadam præcipitatus in terra moribundus jacebat, pristino statui restituere, multis loquelam reddere, Demones ab humanis corporibus ejicere, multos denique mortuos resuscitare poterit? Quis, quis, inquam, tot, tantaque prodigia operari prævaluit, præterquam sola Francisci novelli Thaumaturgi nostri charitas? Charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prævalens. Non est inventus similis illi.*

PARS SECUNDA.

1. Gloriosus hic sanctus in tribus præcipue virtutibus singularis & eximius fuit; Nimirum in Humilitate, quia nullus alius Religionis alicujus fundator nomen Minimi sibi

vindicavit. In charitate, quia nullus illum veluti solemæ symbolum, & peculiare trophæum suum in sigillis, armis, & vexillis, expressam detulit. In abstinentia denique, quia nullus alius adeo rigorosam austeritatem exhibuit, se & subditos suos ad quantum perpetuæ Quadragesimæ, & inviolabilis à carnibus abstinentiæ votum arctissime obligando. De primis duabus virtutibus hæcenus legimus, de tertia vero, id est, de abstinentia à carnibus nonnullas particularitates in præsentī adjungemus, inquirendo rationes, cur Vir DEI Sanctus se, suoque Religiosos voto adeo rigido simul obligare voluerit. Fortene ideo, quia Apostolus ad Romanos scripsit: *Bonum est non manducare car-* *Ad Rom.*
nem, quia inde mortificatur sensualitas carnis, 14.
& major acquiritur vigor Spiritus? Vel ideo, quia Clemens Romanus dicit, quod per abstinentiam à Deo omnis gratia impetretur? *Quæ à Deo petitis, jejunando petitæ.* Uode tot à Sancto *Clemens.*
Francisco leguntur patrata prodigia, ut merito de eo dici possit? *Romanus.*
Non est inventus similis illi.

15. Verum enimvero mea quidem opinione Sanctus Vir Dei quantum vorum abstinentiæ à carnibus eo fine præcipue instituit, ut Religionis suæ perpetuitatem tanto magis stabiliret, securamque redderet. Pro cujus intelligentia attendendus est sequens sacre Scripturæ locus. In primo Regum libro legitur bellum quoddam crudele inter Israëlitas, & Philisthæos fuisse obortum, in cujus actuali prælio, Israëlitis exercitus infelicissime pugnavit; nam ab hoc prælio, tota domus Eli sacerdotis in præcipitium, & ruinam sui totalem pervenit. Duo enim filii ejus in prælio occubuerunt. *Duo filii Heli, Ophni, & Phineas mortui sunt. 1. Reg. 4.*
Mox ut triste hoc nuntium Heli sacerdos accepit, adeo turbatus est, ut cum esset annorum nonaginta octo in throno sedens, retrorsum cadens facta cervice mortuus fuerit. Hi demum funesti casus ut ad aures natus suæ pervenerunt, illa quoque tanto more inde correpta fuit, ut paulò postquam enixa fuerat, morte suam quoque vitam clauserit: *Irruerant 1. Reg. 4.*
enim in eam dolores subiti; in ipsa autem momento mortis ejus, &c. Ecce totam domum adeo illustrem peccatis extinctam! Ecce integram quandam familiam in tam brevi tempore deficientem, domum illam, quæ æternitatis privilegii gaudere debebat, adeo subitò terminatam, & suppressam. Quis illis cura, quibus tam firmiter

miter subsistere videbatur, succidit? Tertullianus ex sacro textu ideo hoc factum esse deducit, quia carnibus manducandis dedit fuerunt: *Dum coquerentur carnes, & habebat fuscinulam tridentem in manu sua, & mittebat eum in lebetem, & omne quod leuabat fuscinula, tollebat Sacerdos sibi.* Ex manducatione carnis, data est ruina, & destructio domus Heli, & filiorum suorum, imo totius familiae: *Filius Heli in acie ruunt, uirum exspirat in partu; hanc enim meruerat à Deo plagam domus impudens, sacrificiorum carnalium defraudatrix; Ac proinde domus Heli, quae carnibus inhiabat, ut epulas sibi copiosas pararet, non potuit stare, sed funditus fuit dissipata.* Franciscus igitur qui Religionis, Domus, & familiae suae perpetuitatem desiderabat, carnem à se suisque domibus sequestrat, illamque omnibus Religiosis suis prohibet, vultque ut perpetuae obligationis quarto solema voto ad abstinendum à carnibus sese adstringant. *Quarto eos voto adstrinxit.*

In Brevi Romano.

46. Sanctus etenim Vir Dei nequaquam de illorum Superiorum numero fuit, de quibus Salvator ait: *Alligant onera gravia, & importabilia, & imponant in humeros hominum digito autem suo nolunt ea movere, ipse namque praeter omnibus aliis filiis suis hujus quarti voti observantissimus fuit: (ibi abstinencia fuit admirabili: semel in die post solis occasum reficiebatur, & ad panem, & aqua potum vix aliquid ejusmodi obsonii adhibebat, quo vesci in quadragesima licet.* Et id quidem tanquam Superior, & caput Religionis facere omnino debebat, id quod quaedam scripturae loca pulchre declarant. *Jonathao ad Sichemitas peroraturus Metaphora quadam, seu Apologo usus est ab arboribus desumpto, quae de capite quodam eligendo, quod omnibus praecipere posset, sollicita erant; Et primo quidem visum est illis eligere Olivam arborem, quae dignitatem per illa verba: Impera nobis, sibi oblatam acceptare recusavit, dicens. Nunquid possum deservere pinguedinem meam. Etenim scire perciperem, quamnam superioritas cum pinguedine repugnantiam habeat: potius enim apud nonnullos esse pinguem, & crassum praecipuum est meritum quo se ad assequendam superioritatem dignos efficiant, atque ideo non existimarem, quod ad hoc, ut aliquis caput fiat, aliisque imperet, macilentia necessaria sit, sed potius prudentia. Unde advertendum est, quod per pinguedinem mensa laeta intelligatur, cibus pinguibus,*

In Brevi Romano.

46. Sanctus etenim Vir Dei nequaquam de illorum Superiorum numero fuit, de quibus Salvator ait: *Alligant onera gravia, & importabilia, & imponant in humeros hominum digito autem suo nolunt ea movere, ipse namque praeter omnibus aliis filiis suis hujus quarti voti observantissimus fuit: (ibi abstinencia fuit admirabili: semel in die post solis occasum reficiebatur, & ad panem, & aqua potum vix aliquid ejusmodi obsonii adhibebat, quo vesci in quadragesima licet.* Et id quidem tanquam Superior, & caput Religionis facere omnino debebat, id quod quaedam scripturae loca pulchre declarant. *Jonathao ad Sichemitas peroraturus Metaphora quadam, seu Apologo usus est ab arboribus desumpto, quae de capite quodam eligendo, quod omnibus praecipere posset, sollicita erant; Et primo quidem visum est illis eligere Olivam arborem, quae dignitatem per illa verba: Impera nobis, sibi oblatam acceptare recusavit, dicens. Nunquid possum deservere pinguedinem meam. Etenim scire perciperem, quamnam superioritas cum pinguedine repugnantiam habeat: potius enim apud nonnullos esse pinguem, & crassum praecipuum est meritum quo se ad assequendam superioritatem dignos efficiant, atque ideo non existimarem, quod ad hoc, ut aliquis caput fiat, aliisque imperet, macilentia necessaria sit, sed potius prudentia. Unde advertendum est, quod per pinguedinem mensa laeta intelligatur, cibus pinguibus,*

Iud. c. 9. v. 9.

pretiosis, carnibus diversi generis, non veto quadragesimalibus edulis instructa. Sic legitur in Jobo: *Requies mensa tua erit plena pinguedinis, id est, Accubans mensa laetissima, epularum multitudie splendide in incredibili bonorum annuuntia fluentia.* Unde Spiritus sanctus nobis inhiat velle videtur, quod superior nequaquam semetipsum per lautam mensam, & copiosum et quassitatumque carniū apparatus incrementum, & impinguare debeat; ac proinde olivam sapientissimè respondit: *Nunquid possum deservere pinguedinem meam? quasi impudice simul allecabo, quod quilibet velut superior, & caput alios gubernat, cum singulari victus pastimonia, & cibus pinguibus, & delicatis absinentia se moderari, & vivere debeat. Etenim existimo quod Deus id ipsum quoque Prothoparentibus oculis persuadere voluit, quando dixit: *Faciatis hominem ad imaginem, &c.* Postea vero est superioritatem attribuit, eosque omnium Creatorum capita, & rectores constituit: *Et piscibus maris, & volatilibus caeli, & bestis universae terrae, omnique reptili quod movetur in terra.* Ecce igitur hic illos à Deo superioritate constitutos esse vides; veruntamen videamus qualem illis Deus mensam apparatus apponet, qualis illis fercula praeparat, quibus cibus illorum nutrire velit. Num forte delicatas illis ferulas aut volatiliū carnes ad manducandum assignavit? Nequaquam, sed meros cibos quadragesimales, herbas, scilicet, & legumina. *Ecce dicit vobis omnem herbam asserentem semen super terram, ut sint vobis in escam.* Quia igitur Franciscus caput, & institutor Minimum, omniumque Religiosorum suorum superior erat, quid fecit? *Reliquit pinguedinem suam.* Substantialibus carnium cibus renuntiavit, Deo; se illas nunquam gustaturum promisit, nec aliam sibi deservit curaturum se esse alimoniam, quam similem istis cibus, quos Deus Adae manducandos indidit, herbas scilicet, legumina, quae sunt terrae semina, haec inquam, suis praescripsit, ut sint ipsi in escam, Quemvis autem alium cibum, qui non sit quadragesimalis atque à charissimis locustis suis Paupertate, & Abstinencia illis subministratus rigidissime prohibuit: *Ad panem & aquam potum vix aliquid ejusmodi obsonii adhibebat, quo vesci in Quadragesima licet.**

17. Satis vobis notum est, O Auditores, quales ignis potentia operetur effectus, quod scilicet ferrum consumat, & aris duritiem liquefaciat.

faciat, durissimosque lapides in cineres resolvat, quæ virtus illi à Deo indita est, veluti ejus congenita proprietas, & naturalis activitas, adeo ut quotiescunque materiam aliquam combustibilem sibi proximam habet, & vicinam hanc congenitam sibi comburendi, liquefaciendi, incinerandi activitatem non exerceat non possit. Verumtamen rem verè obstupescendam audit: Franciscus bis calcariam, sive fornacem, in qua (ut superius in prima parte insinuatum est) ignis ardor lapides in calcem excoquit, ingressus est, & tamen fornax illius incendium ob intensissimum sui ardorem inferno similis esse videri potuisset, ipse tamen ab hoc ardore, ne in uno quidem capillo læsus, aut in vestimentis ambultus fuit. Quid hic tibi videtur? Ergone ignis functiones suas, & congenitam sibi activitatem non exerceat? si in igne ara liquecant, durissimique lapides in calcem convertantur & pulveres, cur in eodem Franciscus intactus permanet, & illæsus? Quod si Deus igni hanc comburendi proprietatem indidit, cur circa Franciscum conformiter naturæ suæ operationes suas exequi intermitterit?

18. Oportune hoc loco in mentem mihi incidit, quod Josue tempore accidisse scriptura fert: Etenim verum quidem est quod Deus in hujus universi prima creatione omnes causas secundas, quoad sunt activitates, & proprietates, perfectissimè ordinaverit, præcepitque terræ ut flores, & herbas germinaret, arbores fructus suos producerent, mare pisces subministraret, luna noctem, Sol vero diem splendore suo illuminaret, hicque ordo semper, & invariabiliter ab omnibus creaturis perfecte fuerit observatus. Imo tamen Soli specialissime præcepit, ut continuo, sine intermissione velocissimè per cæli spatia curreret; nihilominus ex ejusdem sacre Scripturæ relatione habemus, quod Sol Josue ut immobilis persisteret jubenti consensum promptissime obediit, suumque cursum intermisit, seque firmaverit: *Sol contra Gabaon ne moveretur, stetitque Sol.* Num fortè Sol ex stupore attonitus immobilis factus est, eo quod homo adeo autoritative sibi imperare præsumeret? aut vero Sol dubius, perplexus, & anceps remansit, nesciens an Dei præceptum cursum suum prosequendo exequendum esset, an vero nutibus Josue, ejusque jussis sibi esset parendum, veloces passus suos sistendo, atque firmando? Satiùs & proposito meo opportunius mihi videtur hanc Solis obedientiam abstinentiæ Josue

attribuendam esse; nam, si Tertulliano credimus, Josue eo die cibum nullum sumpsit: *Josue adv. Phry-Naxæ bellantem Amorrhæos, non prandisse illa die scos. cap. existimamus.*

19. Quod si igitur unius duntaxat diei abstinentia facere potuit, ut Sol naturalem motum suum susteret, & intermitteret, quanto magis perpetua à carnibus abstinentia, naturalem ignis activitatem susteret, & impedire potuit, ne Franciscum intra fornacis ardores constitutum laederet, aut combureret; Abstinentia Josue Solem obligavit, ut Naturæ ordinem transiret: Abstinentia Sancti Francisci de Paula coëgit ignem, ut propriæ naturæ instinctum, & activitatem non observaret: Et quidem si ignis respectum aliquem tribus illis pueris Misæel, Anania, & Azaria à Nabuchodonosore in fornacem Babyloniam conjectis detulit, ut hi *Ambularint in medio flammae laudantes Deum*, idque, quia abstinebant à carnibus solis se leguminibus, & aqua reficientes: *Dentur nobis legumina ad vescendum.* *Dan. 1. v. & aqua ad bibendum.* Unde & cultos ipsorum Malabar: *Tollebat cibaria, & vinum potus eorum, ibid. n. 16. & dabat eis legumina.* Quæ causa fuit quod sanctus Eucherius scripserit: *Extra fornacem sapiens rursus ignis irascitur, & intus in fornace famulatur.* *Indun. hom. gesta sibi pabula circumfusis allambis, nihilque sibi licere miratur, corpora Dei timore & sacris rejunis consecrata, & pretiosum depositum non violat, occulta Dei dispensatione.* Quanto igitur magis flammæ fornacis Paulanæ debitum sancto Patri respectum deserere debuerint, qui rigiditatem magisque severam, eamque voti perpetui obligatione, formatam abstinentiam observabat, herbis solummodo victitans crudis, legumina autem velut exquisitiora fercula non nisi rarius corpori suo in nutrimentum adhibens? Credo igitur omnino, quod ex quo Franciscus sibi ipsi prohibuit omnia comestibilia carnis, ignis, quantumvis famelicus, vorax, & insatiabilis, ab eodem à carnibus suis velut combustibilibus & connaturali nutrimento abstinere dediceret, ut proinde merito dici possit: *Ut ignis Franciscum jejunatorem vidit, servit ignis manere jejunos.* Nisi tamen dicere potius mallems, quod cum abstinentia continua in hoc Dei servo omnem carnem consumpsit, pelle duntaxat, & ossibus in residuo relictis, ignis cibum voracitati suæ respondentem aut proportionatum minimè inveniens, potius cum Francisco jejunare, quam pelle & ossibus, ut pote abstinentiæ reliquis, pasci & nutrir.

Non est inventus similis illi qui conservaret legem excelsi, per humilitatem, & charitatem, & abstinentiam.

20. Felicissimi estis vos, ô Patres Minimi, qui humilitatis basi, seu fundamento innisi per meteorum incremota, supra stellas sublimare vos potestis. Vos quidem Minimi estis, verumtamen non multum ab aqua differis, quæ *Descendendo ascendit*, vel eerte candida Luna estis per similes, quæ tamen in infimo omajum cælo situata existat, cunctis tamen aliis astris nobis major esse apparet, ut de illa & Minimo dici possit: *Majior quis humilior*. Fortunatissimi revera estis vos, ô Fratres Minimi, qui inter omnes Christi milites, sub vexillo militaris Charitatis, quæ inter omnes virtutes primatus gloria maximè honoratur Flores quibus Monasteriorum Vestrorum vitidana, & horti efflorescere, & fragrare conspicuatur, eorum mundum in admirationem rapiunt, quia per quævis anni totius tempora in Monasteriis vestris Charitas semper purpurea viget, & floret, propter quam in oculis sæculi haud secus, ac fulgens, & rutilans quidam Carbunculus, splendetis, de quo proinde nec non & de vestra Religione dici potest: *Cunctis splendidior*. Denique ut majora tori mundo subidia afferre possitis, in vivacissimo perfectæ Charitatis Spiritu, in Doctrina Catholica, & Evangelii prædicatione Solis munia perfectissime ex-

ercetis, dum ab oriente in occasum usque quaeversum discutendo, nunc animatis, & eritatis fideles, nunc infideles ad veram, & orthodoxam fidem generose convertitis, ut proinde de vestra Charitate dici possit, quod de Sole dicitur: *Obligat & ubique*. Vos, vos, ô dignissimi Magni Patriarchæ filii, gloriosissima dici meremini veræ abstinentiæ trophæa. Quæ dum in vultibus vestris pallorū suorum vexilla exphat, eo id sine facit, ut vos non tantum Demonibus horribiles, Inferno autem formidabiles credatis, verum etiam Dei oculis gratissimos, acceptissimosque efficiat, ut proinde vobis velut totidem Hyacinthis hæc applicari inscriptio possit: *Potent, & placent*. Imo quasi genitoræ Aquilæ, per abstinentiam quarto voto firmatam candorem quandam non solum in exteriori vultus specie, verum in interiori sine conscientie industria mirabilem, ostendendo quod frontis vestre impressum deferatis hoc Aquilæ Heteroglyphicum tali inscriptione notatum: *Media abijctum*. Denique quia ardenti Charitate pleni estis, eadem Charitas vos pervoveat ad supplicatorem pro me altissimo Domino, ut is mihi per sanctam gratiam suam spiritum concedere dignetur doctorem, ut illum deinceps quotidie ad meritum Dei gloriam, & animæ meæ salutem in officiis virtutum, præcipue vero Humilitatis, Charitatis, & Abstinentiæ exercere possim, ac valeam.

S E R M O U N D E C I M U S.

I N F E S T O

S. MARCI EVANGELISTÆ.

Et facies Leonis à dextris ipsorum quatuor. Ezechielis cap. 1.

EGregiæ prærogativæ, quibus servus Dei velut opulentissimo ornatu decoretur efficitur, à scriptoribus Ecclesiasticis variis modis, divetisque sub metaphoris nobis representantur, nimirum, sub analogia Fontis, Fluminis, Maris, Catalli, Scopuli, Navis, Amaranthi, Rosæ, Vitis, Palmæ, Pini Cervi, Aquilæ, Pectæ, Fammæ, Olympi, Auri, Solis, & plurium aliorum ejusdem generis. Et in primis quidem sub similitudine Fontis, quia servus

Dei, sive aquæ adversitatum augeantur, sive eadem velut liquidum argentum prosperitatis diminuat, inalterabilis semper & invariatus perseverat, ut de eo dici possit: *Nec ausus meo haurire*. Observans autem illud B. Laurentii Justiniani monitum: *Ne extollaris in prosperis, neque frangaris adversis, nec securitate verpescas, nec divitiarum ratione intereat*. Alii sub fluminis metaphorâ eundem expresserunt, quia per virtutum lenitas & discutrens, majorem semper acquirit spiritum & vigorem.